

več občin, to je, občine celega okraja (kantona) in se zatega del imenujejo okrajni zastopi. Kakor navadne občine zastopajo posamesne vasi, ki so skupaj v eno občino združene, in kakor deželni zastop (ali zbor) zastopa celo deželo, tako okrajni zastop stoji vmes med občino in deželnim zborom, je tedaj od zdalej gori druga stopinja.

Deželni odbor je po dr. Costi na podlagi svojih 2letnih skušenj poročal deželnemu zboru v tej zadevi tako-le (slovenski):

„Slavni zbor! Kar je občinska postava od 17. svečana 1866. l. veljavna, slišijo se tožbe od mnogih strani, da občine (soseske) svojih po tej postavi jim naloženih dolžnosti ne spolnujejo tako, kakor bi imelo biti.

Deželnemu odboru ta prikazek ni neznan ostal, in po preiskavi vzrokov je našel, da take pritožbe najbolj le majhine občine zadevajo, katerim pomanjkuje materialnih (denarnih) in dušnih moči, da bi se postavno razvijale in zadostavale svojim dolžnostim, in da se temu nasproti tam, kjer so se velike občine osnovale, kakor na Notranjskem, razveselilno kaže, da se občinsko življenje zmerom bolj samostalno razvija na podlagi samouprave, in da se občine ne samo popolnoma poslužujejo svojega postavnega področja, temveč tudi branijo zoper vsako poskušnjo, ki jim ga hoče kratiti.

Da zanemarjenje občinskega področja javnemu blagru kvar dela, ni treba razlagati. Vsakdo se tega lahko prepriča, če bere v občinski postavi, koliko opravil spada v občinsko samoupravo. Živa potreba je tedaj, da se osnujejo večje občine, in ker je skušnja pokazala, da poduk in dobri sveti v ta namen ne zadostujejo, treba je postave, po kateri se zapové, do ktere velikosti se občine osnovati morajo.

Druga stvar, ktere dozda še manjka v soseskinem telesu, so okrajni zastopi. O njih so se že večkrat posvetovali poprejšnji deželni zbori, in eden izmed njih jih je celó zavrzel. Skušnje, ktere so od takrat druge dežele doživele, v kterih so okrajni zastopi vpeljani, priporočajo pa vpeljavo teh zastopov. Razen teh skušenj govore za-nje pri nas tudi obstoječe, celim okrajem skupne potrebe, katerim se zadostovati mora.

Skrb za izpeljavo in zdržavanje okrajnih cest imajo zdaj posebni odbori; to pa bi veliko bolje opravljali okrajni zastopi.

Okrajni ranocelniki in okrajne babice dobivajo plačo iz okrajnih blagajnic (kantonskih kas). Znano je iz sporočila deželnega odbora, da bi bile imele nehati okrajne blagajnice že konec 1867. leta, in le na prošnjo deželnega odbora, ktero je tudi deželna vlada podpirala, je c. k. ministerstvo z dopisom 17. avgusta 1867. leta dovolilo, da okrajne blagajnice ostanejo do konca 1868. leta. Njih nehanje se po tem takem ne bo dalo dalje odložiti. Ker je pa okrajnih ranocelnikov za javno zdravje in ravno tako tudi okrajnih babic neobhodno potreba, in ker se morejo le obdržati, če jim ostane plača iz okrajnih blagajnic, je treba, da jih vzamejo okrajni skupni organi pod svoja krila, in ti bi namreč bili okrajni zastopi.

Deželni odbor nasvetuje tedaj slavnemu zboru, da bi se v posvet vzelo a) kako bi se zapovedalo skladanje premajhnih občin v večje do neke gotove, najmanjše velikosti? b) ali ne bi bilo potrebno tudi pri nas vpeljati okrajne zastope? —

Deželni zbor, spoznavši, da so sedanje občine še zmiraj večidel premajhne, čeravno imamo zdaj 347 občin, 1854. leta pa jih je bilo 500 (pod Francozom in pozneje je bilo le 124 velikih županij), je na ta predlog v 21. seji letošnjega deželnega zbora sklenil, naj se od §§. 1. do 4. prenaredi občinska postava od 17. svečana 1866. leta tako, da vsaka velika občina mora naj-

manj imeti 3000 duš, in da le zavoljo posebnih okolščin sme kaka občina manj duš šteti. Zarad okrajnih zastopov pa je dobil deželni odbor nalogo, naj prevdari to stvar na vse strani in poroča prihodnjemu deželnemu zboru.

Drobtinice slovstvene.

* Ka — da. — Nekteri so zdaj začeli besedico „ka“ pisati tam, kjer smo prej pisali in večina še pišemo „da“, in mislil bi človek, da po tem takem je óni novi veznik namenjen izpodriniti povsem naš stari „da“, ako ne bi se ob enem velelo pisateljem, delati razloček med enim in drugim. Ali delaj ga, če ga ne znaš! Pravična utegne biti toraj želja, naj bi kak razumnik to mnogim neznano kakavščino nekoliko razložil ter povedal, kje je ta ka prav domá, odkod izhaja, kje se pravilno piše in ktero korist nam obeta, če ga sprejmemo v knjižno slovenščino. To da že prej bodi rečeno tukaj, kako je vsa podoba, da menda družega dobička od tod ne bo, nego da se Slovenci še bolj odločimo od družih, zlasti južnih Slovanov — (komu ni znana razdružna moč ravno veznikov v slovanskih narečjih!). Veznika ka namreč druga slovanska narečja nimajo niti ga bodo sprejela od nas. Srbske narodne pesme res poznajo besedico ka', skrajšano iz kako (glej Vukov „Rječnik“:

„Evo ima tri godine dana

Ka' je Janko tame dopadnuo“).

To da, če je slovenski ka istega izvira, čemu ne bi pisali v nevezani besedi polnega kako?

* Zaželka — žuželka. — Kako je prav za prav z besedo zaželka, ktero smo v učene knjige vpeljali za „Insekt“? Ravnikar je pisal v tem pomenu zaževka, in po njem je prešla ta beseda tudi v slovarje. Ali kako tolmačiti si jo? Staroslovenščina ima za „insectum“ žuželica (torej slov. žuželka ali žiželka) in enaki koren živí tudi v zdanjih slovanskih jezikih. Ni li tu kaka neugodna pomota? L.

Kratkočasno berilo za zimske večere.

* Stara pomoč zoper to, da ljudje v cerkvi ne spijo. Po „Volksfr.“ je na Danskem kralj Kristijan VIII. z odpisom od 17. maja 1846. l. na samostan Aarhnus ukazal to-le: „Ker smo slišali, da ljudje čedalje raji dremljejo v cerkvi, tedaj premilostljivo ukazujemo, da v vsaki soseski se postavijo nekteri možje, kateri v cerkvi okoli hodijo in z dolgo loputo vsekajo vsacega po glavi, kdor spi, da se tako odpravi grda navada, dremati v cerkvi.“

* Zimski prerok, gosp. Zajček v Pragi, prerokuje zimi to-le vreme: Do konca prosenca (januarja) prihodnjega leta bode zima bolj mokra kakor snežena. 17. 20. in 21. prosenca bo veliko dežja in voden sneg po vsi Evropi, in celó povodinj bode do konca prosenca. Prvo črtit svečana bo brila ostra burja, pa ledú ne bo debelega. Še brez groma in bliska ne bode to zimo. — Če bi to res bilo, bil bi narobe svet!

* Nekaj za zimo. Najhuja burja sè snegom, kar svet pomni, je razsajala 1627. leta v kirgiških stepah Sibirije na Rusovskem. Poginilo je en milijon ovác, 285.000 kónj, 33.000 goved in 10.000 kamel. — Na Angleškem je 1814. l. v 48 urah toliko snega padlo, da ga je bilo na več krajih po 20 do 24 čevljev na debelo.